

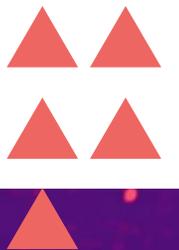

САВА ІРИНА БОГДАНІВНА

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧНІВ НА УРОКАХ СЛОВЕСНОСТІ

Березень 2023

Розвиток емоційного інтелекту сприяє самореалізації учня як особистості, громадянина і фахівця, який уміє

навчатися впродовж життя,

працювати в команді,

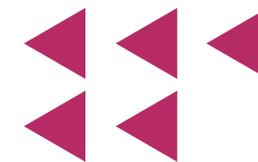

ставити цілі та досягати їх,

критично мислити,

спілкуватися
в багатокультурному середовищі

Емоційні переживання активізують когнітивну діяльність і формують наскрізні вміння:

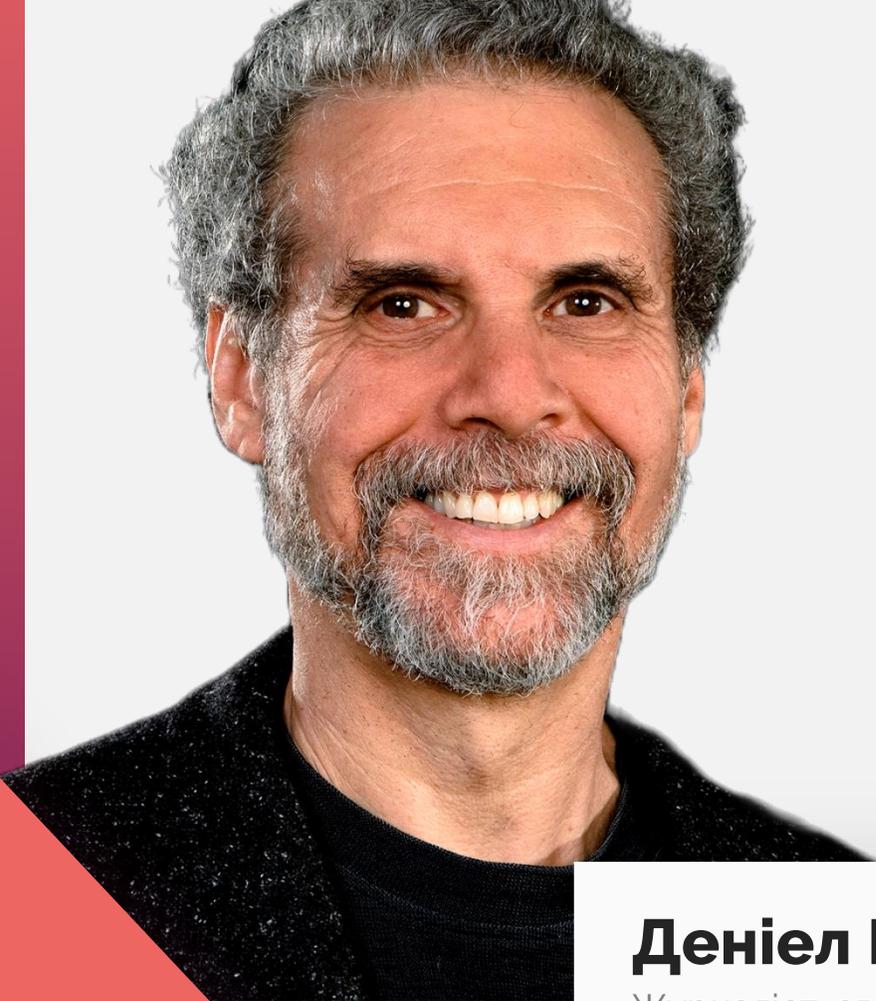

- ✓ читати з розумінням,
- ✓ розв'язувати проблеми,
- ✓ мислити критично,
- ✓ діяти творчо,
- ✓ виявляти ініціативність,

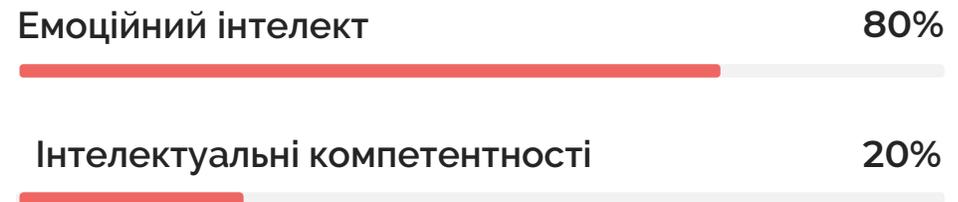
- ✓ конструктивно керувати емоціями,
- ✓ висловлювати власну думку в усній чи писемній формі,
- ✓ оцінювати ризики й приймати рішення,
- ✓ обґрунтовувати позицію.

Психологи про емоційний інтелект

Деніел Гоулман акцентував увагу на тому, що емоційні складники формують долю кожного із нас.

На досягнення життєвого успіху, здобуття досвіду та розумові здібності особистості впливає:

Деніел Гоулман

Журналіст, автор книги «Емоційний інтелект»

Інноваційні методи і прийоми

Для діагностики емоційного стану учнів

- ✓ Термометр настрою
- ✓ Долонька бажань
- ✓ Колесо емоцій Плутчика
- ✓ Алфавіт побажань
- ✓ Ім'я з малюнком
- ✓ Я – повідомлення

Для позитивного емоційного налаштування на урок

- ✓ Створення ситуацій успіху
- ✓ Афірмації
- ✓ Відеорозминки: «Надія», «Єдність», «Диригент музики природи» (за А.-М. Богосвятською)
- ✓ Формули уроку
- ✓ Мотиваційні цитати

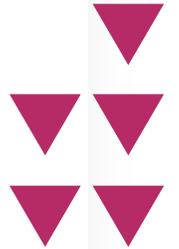

Сприйняття й осмислення навчальної інформації учнями

- ✓ Фразеологічний портрет емоції
- ✓ Ріка життя
- ✓ Шість тямущих капелюхів
- ✓ Щоденник подвійних нотаток
- ✓ Психодрама
- ✓ Декодування емоцій героя
- ✓ Вправи на символічне перетворення негативних емоцій на позитивні
- ✓ Метафоричний портрет емоцій
- ✓ Інтерв'юер.
- ✓ Сторителінг
- ✓ Стилiстичний експеримент
- ✓ Рольові ігри
- ✓ Вільне письмо, есе
- ✓ Листи літературному герою від песиміста й оптиміста.

На етапі рефлексії

- ✓ Плюс-мінус-цікаво
- ✓ Поділися думками
- ✓ Акрослово
- ✓ Приріст знань та досягнень
- ✓ Колірне панно настрою
- ✓ Арттерапія
- ✓ Дороговкази мудрості

Сторителінг

Перегляд без звуку буктрейлера, відеоролика чи музичного кліпу.
Складання історій на основі побаченого.

Креолізований текст

Нестандартний підхід до вивчення біографії.

«Інтерв'юер»

- Про що Ви, Володимире Миколайовичу, роздумували у вірші «Васильки»?

- Це поетична мініатюра про вічну красу життя.

- Ви порушуєте питання плинності життя, що ж тоді є сенсом буття?

- Щире, ніжне почуття кохання робить людину щасливою. Тепло людських сердець зостається нетлінною.

- Очі коханої Ви порівнюєте із синіми васильками. Цю барву художники вважають холодною.

- Так, але під моїм пером вона наповнюється теплом: «І синіє щастя у душі моїй».

- Мені здається, навколишній світ є свідком неймовірної історії кохання.

- Безумовно, природа у вірші одухотворена, вона радіє й сумує разом із ліричним героєм.

Прийом «Синтезування»

Спосіб уведення учнів у стан творчості, коли змішуються різні види сприйняття

Під час вивчення теми «Прикметник»

- ✓ Яке на дотик слово «щастя»?
- ✓ Чим пахне слово «мрія»?
- ✓ Який смак слова «упевненість»?
- ✓ Яка форма у слова «реалії»?
- ✓ Яку музику ви чуєте, коли вимовляєте слово «спокій»?

Під час вивчення роману у віршах «Маруся Чурай» Ліни Костенко (за І.Павлів)

- ✓ Яке на дотик слово «зрада»?
- ✓ Чим пахне слово «історія»?
- ✓ Який смак слова «боротьба»?
- ✓ Яка форма слова «пісня»?
- ✓ Яку музику ви чуєте, коли уявляєте захисників України?

Прийом «Ріка життя»

(за І.Павлів)

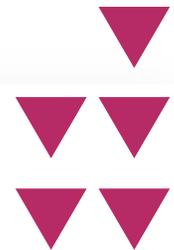

Побудова «ріки життя» митця за планом

- ✓ Джерело – родина.
- ✓ Річище – історія життя.
- ✓ Береги – національна історія/культура цього періоду.
- ✓ Водоспади – життєві кризові ситуації.
- ✓ Гирло – досягнення.

«Ріка життя» Василя Стуса

- ✓ Джерело – роль матері в пробудженні патріотичних почуттів; чуйний син, надійний чоловік, дбайливий батько.
- ✓ Річище – дитинство поета: від тяжких випробувань – до сили характеру; самоформування особистості поета; «жити так, аби голуби сідали на плечі» (кредо добра в житті митця).
- ✓ Береги – патріотизм В.Стуса в умовах денаціоналізації України; оцінка суспільної ролі політв'язнів; несприйняття беззаконня; поезію « треба чути, відчувати серцем».
- ✓ Водоспади – відрахування з аспірантури; ув'язнення, «трагічний стоїцизм» в тюрмі.
- ✓ Гирло – поетичні збірки, інші види літературної творчості, посмертні видання творів.

«Розкадрування, або дошка історій»

Заповнити порожні кадри кінострічки, уписати назву епізода, цитату до нього, дібрати ілюстрації.

Простежити зовнішні й внутрішні зміни літературного героя.

«Щоденник подвійних міркувань»

Записати міркування в таблицю: :
ліворуч – фрази, що найбільше вразили,

праворуч – міркування щодо кожного окремого фрагмента тексту.

«Шість тямущих капелюхів»

6 моделей мислення:

Білий – фокусування уваги на інформації (аналіз відомих фактів та цифр, а також оцінка того, яких відомостей не вистачає та з яких джерел їх можна отримати).

Жовтий – дослідження можливих успіхів, пошук переваг та оптимістичний прогноз події/ідеї/ситуації, яка розглядається.

Чорний – оцінка ситуації з точки зору наявності недоліків, ризиків та загроз її розвитку.

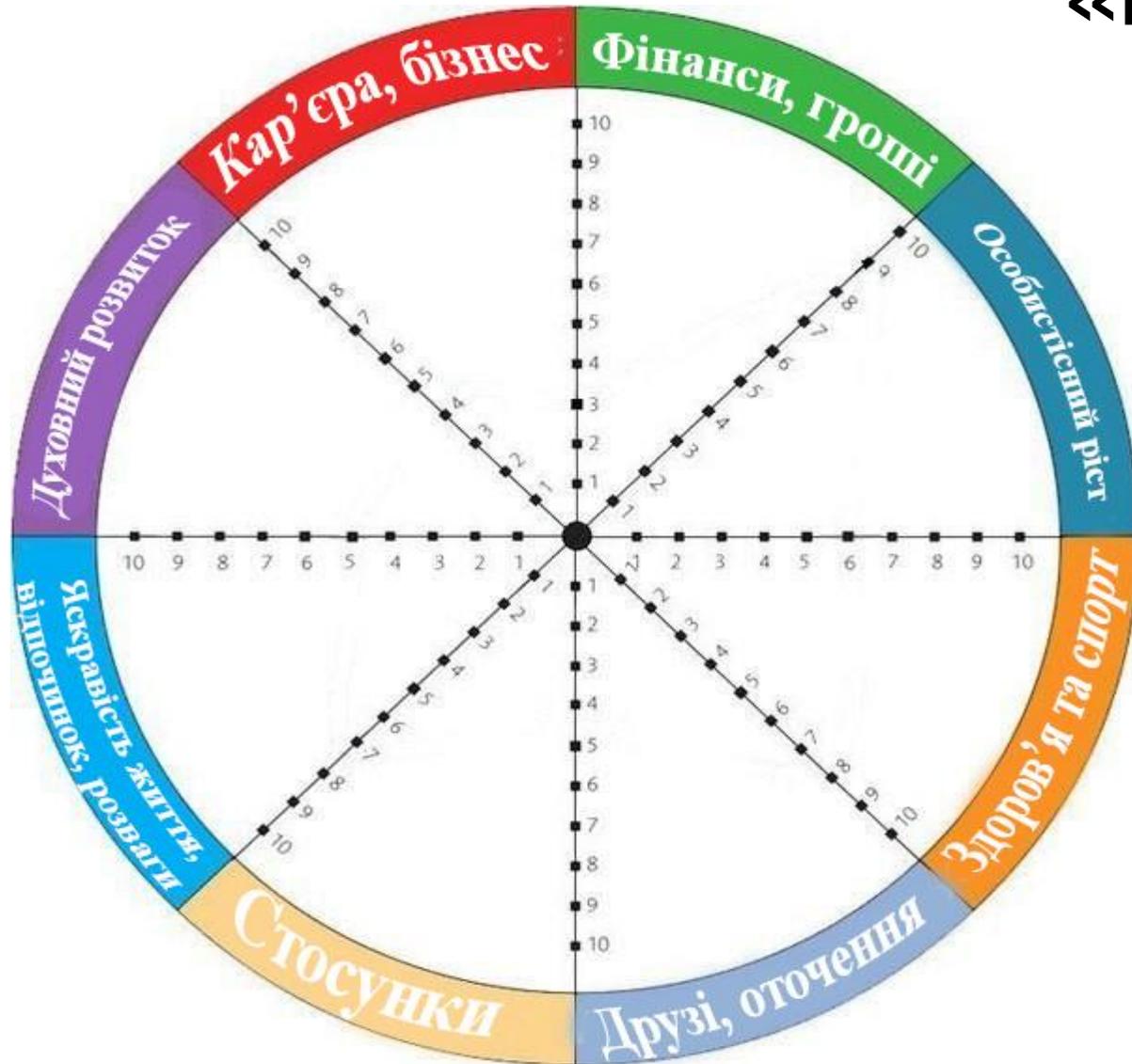
Червоний – увага до емоцій, відчуттів та інтуїції. Не вдаючись у подробиці та міркування, на цьому етапі висловлюються всі інтуїтивні здогадки.

Зелений – пошук альтернатив, генерація ідей, модифікація вже готових напрацювань.

Синій – управління процесом дискусії, підбиття підсумків і обговорення користі та ефективності методу в конкретних умовах.

«Колесо балансу життя»

(методика Білла Рейна)

Вправа дає змогу проаналізувати різні сфери життя літературного героя та зрозуміти можливості для його розвитку.

0- це точка відліку, 10 – максимальна .
Учні оцінюють рівень задоволеності персонажа в тій чи іншій сфері життя, заштрихувавши різним кольором сектори, дають поради, що потрібно змінити.

Здоров'я: самопочуття, зовнішній вигляд, активність, харчування, режим, спорт, сон.

Фінанси: доходи, витрати, умови життя, Кар'єра: робота, покликання, бізнес, професія, зайнятість, соціальний статус, перспективи.

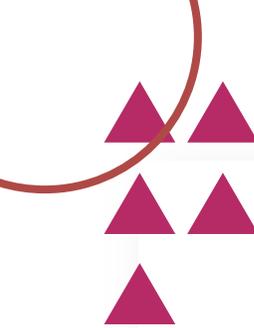
Особистісний ріст: навчання, самовдосконалення.

Духовний розвиток: віра, творчість, мистецтво.

Оточення: рідні, колеги, сусіди, опоненти, друзі.

Відпочинок: розваги, хобі, подорожі.

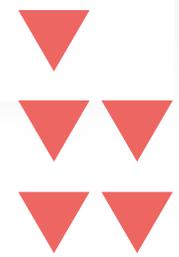
Стосунки: сім'я, дружба, любов.

**«Я – повідомлення»
від імені
літературного персонажа**

- ✓ Опис ситуації, яка викликала дискомфорт, негативні емоції.
- ✓ Опис емоційного стану героя.
- ✓ Побаження щодо зміни ситуації.

**«Рефреймінг» -
прийом, який допомагає
глянути на ситуацію
під іншим кутом зору**

- ✓ Знайти плюси в конкретній ситуації.
  - ✓ Яку вигоду має персонаж?
  - ✓ Які життєві уроки засвоїть герой?
-

Елементи уроку

«П.Тичина «Хор лісових дзвіночків»».

Музичне, зорове, емоційне наповнення поезії»

Мотиваційна цитата
М.Дочинця: « Проживай
золотий час. Тут і зараз».

Занурення у світ
П.Тичини за допомогою
коміксів.

Артхвилинка.
Прослуховування пісні
«Хор лісових дзвіночків».

Життєві дороговкази.

Рефлексія
«Бачу-чую-відчуваю».

Декламація
поезії хором.

Лабораторія
художнього слова

ЛАБОРАТОРІЯ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА

Від слова – до розуміння внутрішнього світу ліричного героя

✓ «Поезія – музика думки»

- Який звуковий ефект створює повторення [з], [дз] у поезії «Хор лісових дзвіночків» ?
- Чи не нагадує вірш звуки дзвіночків? Чому?
- Звуки дзвону мають очищувальну, магічну дію. Вони по-особливому звучать з нагоди різних подій. Яка магія твориться в поезії П.Тичини?
- Повторення яких приголосних звуків створює враження подиху ласкаво-літнього вітру ?
- Дзвінкішою чи тихішою стає « мелодія» поезії?
- Повторення яких слів сприяло створенню зорової картини світла й тіні?
- Що таке хор? Чому, на вашу думку, П.Тичина назвав поезію «Хор лісових дзвіночків»?

Кольористика твору

- Підрахуйте кількість голосних : [а], [о], [е], [и], [і]
- Зафарбуйте звуки певним кольором : [а] - червоним, [о] – жовтим, [е] - зеленим, [и] - коричневим, [і]- синім. Які кольори переважають?
- Як поєднання таких кольорів впливає на ваше емоційне сприйняття поезії?
- Скориставшись довідкою про значення кольорів, зробіть висновки про символіку кольорів у художньому світі поезії «Хор лісових дзвіночків».

« Хюґе за Тичиною»

- З'ясуйте за поезією П.Тичини, від чого душа співає, коли читаєте «Хор лісових дзвіночків».
- Чи можна назвати природу джерелом , звідки черпаємо радість від життя?
- Чи затишно, комфортно відчуваємося серед природи, змальованої поетом?
- Чи є у вірші «теплі, затишні, колоритні слова, від самого звучання яких стає добре»?

Інноваційні методи і прийоми навчання сприяють

розвитку навичок емоційної
компетентності,

підвищенню інтересу до
вивчення предмета,

опануванню знань, умінь і
навичок у сфері мовлення,

поглибленню читацької
компетентності учнів,

реалізації особистісно орієнтованого підходу в навчанні.